

ELEKTRON TƏDRİS RESURSLARI VƏ ONLARIN YARADILMASI VASİTƏLƏRİ

Qasımova E.M.

(BDU, Tətbiqi riyaziyyat və kibernetika fakültəsi)

elnurazeynalova22@gmail.com

Xülasə: *Tezisdə elektron tədris resurslarının təlim və tədrisin informasilaşmasında oynadığı rol haqqında qısa məlumat verilmişdir. Elektron tədris resurslarının yaradılması üçün lazım olan proqramlaşdırma sistemləri və şəbəkə texniki bazası göstərilmişdir. ETR-nin müsbət cəhətləri ələ alınmışdır.*

Açar sözlər: *Elektron tədris resursları, ETR, İnformasiya kommunikasiya texnologiyaları, tədris yönümlü ETR, İKT, müasir təhsil texnologiyaları.*

Elektron tədris resursları proqram vasitələrinin, fənlərin məzmununa tabe olan rəqəmli səs və video-məhsulların sintezinin nəticəsidir. İnformasiyanın təqdim olunmasının bütün məlum üsulları: mətn, statik, dinamik, real və sintezləşdirilmiş video-məhsul, real və sintezləşdirilmiş audio-məhsul bənzərsiz rəqəmli formatda ETR-in tərkibinə daxildir. ETR-də modelləşdirmə üsullarından

istifadə edilir və aparat-proqram kompüter kompleksinin bazasında istifadəçi ilə interaktiv rejimdə fəaliyyət göstərir.

Müasir və səmərəli elektron tədris resursları kompüter vasitəsilə yaradılır. İnformasiya tədris resursları iki qrupa bolunur: bilavasitə şagirdin kompüterində olan informasiya və tədris mərkəzinin kompüterlərində olan informasiya. İnformasiyanın yerləşdirilməsi üsulundan asılı olaraq bu resursların yaradılması və istifadə texnologiyası müəyyən tələblərə cavab verməlidir. Tədrisdə istifadə edilən informasiya resurslarının irihəcmli olması müvafiq tutumlu informasiya daşıyıcısından istifadəni tələb edir. Bu səbəbdən multimedia kursları üçün CDROM texnologiyalarından istifadə edilir. İnteraktiv multimedia kursu informasiya təsvirinin müxtəlif mühitlərini (mətn, statik və dinamik qrafika, audio-videotəsvir) sintez etməyə imkan verir, şagirdi təlim prosesinin fəal iştirakçısına çevirir. Beləliklə ETR-nin yaradılmasında tədris materialları multimedia formasında təqdim olunur.

Şəbəkə kurslarının texniki bazasını İKT təşkil edir. Telekommunikasiya texnologiyaları əsasən tədris materiallarının ötürülməsi məqsədi ilə istifadə olunur. İnternet resursu formasında tədris materialının yaradılması üçün müxtəlif HTML redaktorlardan istifadə edilir. Bu HTML sənədini interaktiv edir və informasiyanı serverə ötürməyə imkan yaradır. Tədris materialının İnternet vasitəsilə təqdim edilməsində nəzərə almaq lazımdır ki, onlayn rejimində serverlə əlaqə telekommunikasiya kanallarında baş verə biləcək problemə görə müəyyən texniki problemlər yarada bilər, təlimin səmərəsi azala bilər, nəticəsində şagirdə İnternet təhsilə, e-təhsilə, İKT-yə qarşı mənfi, qeyri-ciddi münasibət formalaşa bilər. Belə problemlərin yaranmaması üçün müəllim əvvəlcədən müəyyən qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçirməlidir. Lokal komponent yaradılması üçün istifadə edilən proqramlaşdırma sistemləri, adətən multimedia kursda internet resurslarına müraciət imkanları yaradır. Nəticədə şəbəkə və lokal resurslar birləşir, müəyyən mənada vahid informasiya-təhsil mühiti yaranır. İstənilən növ tədris materiallarının məzmunu kompleks halda şagirdin mənimsəməli olduğu bilik və bacarıqların zəruri və kafi səviyyəsini əks etdirir.

Tədris yönümlü ETR-nin məzmunu dövlət standartlarına və müasir təlim texnologiyalarına tam uyğun formada tərtib edilməlidir. Tədris materialı elə strukturlaşmalıdır ki, şagirdlərdə elmi-predmet yönümlü biliklərin şəxsi təzahürü formalaşsın, onların tətbiqi vərdisləri inkişaf etsin. Tədris yönümlü ETR çox aspektli xarakter daşıyır. 1-ci tərəfdən yerinə yetirdiyi funksiyalara görə o, tədris nəşridir, bu səbəbdən tədris kitablarının təsnifatı prinsiplərindən istifadə etmək olar. 2-ci tərəfdən onlar elektron nəşr kateqoriyasına aiddir və onlara elektron nəşrlərin təsnifatı prinsipini tətbiq etmək olar və 3-cü tərəfdən yaradılma texnologiyasına görə onlar proqram məhsuludur, onlara proqram məhsullarının təsnifatı prinsiplərini tətbiq etmək olar. Tədris yönümlü ETR-lər təlimdə yeri və rolunu müəyyən edən funksional əlamətə, struktura, təqdim edilən informasiyanın xarakterinə, şərh formasına, məqsədli təyinatı, əsas informasiyanın təbiətinə, yayım texnologiyasına, istifadəçi və elektron nəşrin qarşılıqlı əlaqə xarakterinə görə təsnif edilə bilər.

Ədəbiyyat

1. Book_I_Full.”Elm Və Təhsildə İnformasiya və Kommunikasiya Texnologiyalarının Tətbiqi “ məqalələr.Bakı,2007.
2. A.Mehrabov. Təhsildə texnoloji yanaşmaların mahiyyəti və əsas xüsusiyyətləri. Azərbaycan müəllimi qəzeti, Bakı, 2006.
3. <https://edu.gov.az/az/pdf/92/983>